

GIẤY PHÉP XÃ HỘI ĐỐI VỚI NGÀNH KHAI THÁC MỎ

TS. TRẦN MINH HUÂN
Hội KH&CN Mỏ Việt Nam

Gía trị của một mỏ nói chung được xác định bởi khối lượng tài nguyên có thể khai thác được, chi phí khai thác và giá quặng được khai thác ra. Nhưng giờ đây có một yếu tố khác để định giá một mỏ: liệu công tác khai thác mỏ này có nhận được sự ủng hộ của cộng đồng, hay còn gọi là “giấy phép xã hội”.

Sự cố vỡ hồ thải quặng đuôi mới đây ở mỏ Mount Polley của công ty Imperial Metalmine tại bang British Columbia ở Canada đã khiến cho dư luận quan ngại, còn sự rò rỉ chất độc hại tại mỏ đồng Buenavista của công ty Grupo Mexico khiến cho nước sông chuyển sang màu cam. Những thảm họa kiểu này gây bất bình cho cư dân sống quanh các dự án khai mỏ và các công ty khai thác mỏ nhận thấy tầm quan trọng phải nhận được sự chấp thuận của cộng đồng.

Witold Henisz, Giáo sư về quản lý của trường Đại học Pennsylvania-Mỹ, đưa ra 3 yếu tố, chúng khác nhau về định giá và cường độ của chúng đối với 2 mỏ được khảo sát, một trong số yếu tố đó là sự ủng hộ của cộng đồng.

Giấy phép xã hội, hoặc sự chấp thuận của cộng đồng, không chỉ có giá trị về ý thức đạo đức đối với đối với công chúng-nó cũng có một ảnh hưởng rất thực tế và ảnh hưởng lớn đến tài chính và giá trị của mỏ. Mặc dù đã nhận được giấy phép khai thác chính thức và Đánh giá tác động môi trường đã được phê duyệt (loại trừ lợi ích nhóm trong cấp phép và phê duyệt), các công ty mỏ cần bàn bạc với các bên liên quan ở địa phương để nhận được sự ủng hộ đối với dự án, phải đạt được sự đồng thuận về nhiều mặt kể cả mức độ dung thứ của cộng đồng đối với những vi phạm, sự cố xảy ra.

“Giá trị của mối quan hệ giữa các nhà chính trị và các thành viên cộng đồng đáng giá gấp đôi giá trị của 26 mỏ vàng đã được nghiên cứu”, Giáo sư Henisz nói từ nghiên cứu của mình, bản nghiên cứu có sự tham gia của các bên liên quan đóng vai trò sinh lợi nhuận đối với 26 mỏ vàng.

Theo tạp chí Mining Facts, giấy phép xã hội-

cũng có tên “giấy phép xã hội để vận hành mỏ-SLO”- đề cập đến mức độ chấp thuận mà các bên liên quan ở địa phương trao cho công ty mỏ và các dự án của công ty. Khái niệm này xuất phát từ các lý thuyết và sáng kiến về trách nhiệm xã hội. Ngày nay nhiều công ty mỏ tin là giấy phép xã hội đơn giản là một cấu trúc cần thiết cho việc kinh doanh, và những chi phí đòi hỏi để đảm bảo có được giấy phép xã hội cũng xứng đáng cho việc thu hồi vốn đầu tư.

Như tạp chí Mining Facts cho hay, khái niệm “giấy phép xã hội để vận hành” được Jim Cooney-Giám đốc một công ty khai mỏ Canada-đưa ra vào cuối những năm 90 của thế kỷ trước, nghĩa là cụm từ và khái niệm vẫn còn khá mới mẻ.

Ngoài ra, cũng cần biết là giấy phép xã hội không phải là đòi hỏi chính thức phải có trong bất kỳ trường hợp nào. Có thể không tìm thấy giấy phép này trong một hợp đồng hay tài liệu nào-chỉ tồn tại trong niềm tin của một cộng đồng quanh một công ty mỏ hay các dự án của công ty.

Các bên liên quan có xu hướng “trao” giấy phép xã hội khi họ tin là công ty mỏ chia sẻ giá trị kinh doanh của công ty với họ. Giấy phép xã hội có thể thay đổi theo thời gian khi mà những giá trị cộng đồng và thái độ đối với hoạt động khai khoáng thay đổi.

Thông tin mới có thể là nguyên do cho sự thay đổi ví dụ một công ty mỏ không thực hiện những cam kết, có thể gây ra hủy hoại môi trường hoặc có thể xuất hiện bất cứ vấn đề nào, và giấy phép xã hội hiện tại có thể thay đổi. Ngoài ra một trong những cộng đồng địa phương không nhận được lợi ích nào từ một dự án khai thác mỏ cũng có thể ảnh hưởng đến giấy phép xã hội.

Tất nhiên có nhiều cách khác nhau để nhận được giấy phép xã hội, nhưng trong hầu hết các trường hợp, bước đầu tiên là giống nhau: các công ty mỏ phải bắt đầu bằng cách phát triển quan hệ tốt với các bên liên quan ở địa phương. Ngân hàng Thế giới đưa ra khuyến cáo về chủ đề này, ví dụ

như chính quyền, các công ty mỏ và cộng đồng địa phương cần tham gia đàm phán với nhau ngay từ khi bắt đầu dự án khai thác mỏ.

Năm ngoái, Ernst & Young-công ty tư vấn xuyên quốc gia-gọi giấy phép xã hội là rủi ro kinh doanh lớn thứ tư trong lĩnh vực khai khoáng, và Hướng dẫn về giấy phép xã hội của Ngân hàng Thế giới cũng xác định nhận xét trên của Ernst&Young. Đây không phải là một hiện tượng chỉ giới hạn ở Bắc Mỹ hay ở phương Tây, mà là của cả thế giới. Các cộng đồng địa phương ở Trung Quốc đang bày tỏ nỗi quan ngại của họ về nhiều hoạt động phát triển công nghiệp ở nước này. Dân địa phương ở một số địa phương Châu Phi phản đối quyết liệt các dự án khai thác mỏ sắt, mỏ đồng của các công ty Trung Quốc. Các cộng đồng ở vùng Orissa của Ấn Độ phản đối dự án khai thác mỏ sắt khiến cho Posco không thể triển khai dự án được. Gần đây ở Việt Nam, dân địa phương phản đối các mỏ khai thác đá gây ô nhiễm môi trường ở một số tỉnh. Khi mà sự giàu có, giáo dục và tiếp cận truyền thông được nâng cao trong một khu vực nào đó, thì giấy phép xã hội trở nên quan trọng hơn đối với những ai đang sống ở đó.

Không nhận được giấy phép xã hội có thể hiểu là sự trì hoãn pháp lý, phản đối của cộng đồng và có những vấn đề cấp phép, tất cả những vấn đề này có thể gây ra chi phí khổng lồ cho công ty mỏ. Ngoài ra, các nhà đầu tư có thể quyết định rút lui khỏi dự án nếu họ nhận thức không nhận được giấy phép xã hội sẽ lâm vào rủi ro.

Theo báo The Sun, một cách mà vài công ty theo đuổi giấy phép xã hội là tích cực tạo dựng quan hệ với những thợ mỏ địa phương. Ernst&Young tính toán: một công ty mỏ ở Châu Phi có thể đầu tư vài triệu đô la vào đào tạo lao động mỏ từ người địa phương cho khai thác, và công ty này nhận được gấp 4 hoặc 5 lần so với đầu tư ban đầu trong suốt đời hoạt động của mỏ. Nói một cách khác, chiến lược đó không chỉ là một đầu tư tốt, nhưng cũng là một cử chỉ cho thấy dự án khai khoáng có thể đem đến lợi ích cho cộng đồng địa phương một cách cụ thể. Ủng hộ ý tưởng này, Hiệp hội các công ty Phát triển và Thăm dò Canada cảnh báo các công ty mỏ rằng cung cấp hàng hóa cho cộng đồng địa phương không hẳn là cách tốt nhất để có được giấy phép xã hội. Thay vào đó, các công ty mỏ cần nói chuyện trực tiếp với các bên liên quan về điều mà họ cần, điều họ muốn và mức độ rủi ro mà họ có thể dung thứ.

Trong nhiều trường hợp, ngoài những nhu cầu thực sự của cộng đồng, vài vấn đề như đào tạo nghề có thể quan trọng hơn là hàng hóa đem cho họ.

"Giấy phép xã hội không phải là cái gì mà anh có thể đồng ý cho," Michelle Pockey, cán bộ của

công ty luật Fasken Martineau, nói với báo the Sun. "Đó là cái mà có thể xảy ra hoặc không. Giấy phép xã hội là kết quả cuối cùng của những giai đoạn mà các công ty nhận được đề nói ra mong đợi mà các bên liên quan nhất trí. Liệu sự mong đợi này có hợp lý hay không hợp lý lại là một vấn đề khác". Các công ty cần quan tâm đến giấy phép xã hội cho tất cả các dự án của mình và cần điều chỉnh chiến lược để đón nhận sự ủng hộ tại các cộng đồng khác nhau. Nếu thất bại có thể dẫn đến rủi ro tài chính khổng lồ cho các công ty mỏ, và các nhà đầu tư phải rà soát lại việc họ bỏ vốn vào công ty mỏ này. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. The Sun, 12th August, 2015 Mining Facts, August 2015 Copper Investing News: Thursday August 14, 2014.

Người biên tập: Trần Văn Trạch

SUMMARY

The paper introduces some problems of the society permit for mining industry.

ĐÓNG THẠM MỎ Đ

1. Nếu không yêu cầu, bạn sẽ chẳng bao giờ nhận được. *Regina Brett.*

2. Chúng ta phải sống với sự thật mà chúng ta có thể đạt được hôm nay, và sẵn sàng để gọi nó là sai lầm vào ngày mai. *William James.*

3. Phụ nữ muốn được yêu mà không cần phải hỏi tại sao; không phải vì họ xinh đẹp, hay tử tế, hay thuộc về dòng dõi cao quý, hay thông minh, mà bởi họ là chính họ. *Henri Frederic Amiel.*

4. Tôi không cảm thấy cần biết chính xác tôi là ai. Điều thú vị chính trong cuộc sống và trong công việc là trở thành con người khác với khởi điểm của ta. *Michel Foucault.*

5. Hãy lắng nghe ánh sáng trong nội tâm; nó sẽ dẫn đường cho bạn. Hãy lắng nghe sự bình yên trong nội tâm; nó sẽ nuôi dưỡng bạn. Hãy lắng nghe tình yêu trong nội tâm, nó sẽ thay đổi bạn, nó sẽ thần hóa bạn, nó sẽ khiến bạn trở nên bất tử. *Sri Chinmoy.*

VTH sưu tầm